

Práce se věnuje literatuře ovlivněné náboženským zážitkem. Rezignujeme na pokus o řešení celku problematiky vztahu estetiky a teologie; cílem je popsat tzv. „katolickou“ literaturu jako jeden z možných modelů „náboženské“ literatury. Ideální případ tohoto modelu a materiálové východisko je kniha Zeměžluč (1931) Jana Čepa.

Práce má tři části: první část shrnuje dosavadní diskusi o problému obecně (kap. 1), v teologii a literární vědě (kap. 2 a 4) a prověřuje nosnost pojmu „ideologie“ (kap. 3). Druhá část rozvíjí naše teoretická východiska, teorii intertextuality a teorii interdiskurzivity (kap. 6). Předmět zkoumání totiž není ani literárně-dějinná epocha ani tradičně chápaný žánr. Chápeme jej jako splynutí dvou textových (znakových) oblastí. Teorie interdiskurzivity umožňuje sledovat textualizaci náboženství, mechanismus, během něhož se z reálného katolictví jakožto religiózního faktu stává znakový systém, tj. text, který podléhá obecným zákonitostem a možnostem popisu textu (Lotman, Pjatigorskij) (kap. 7). Všechny vazby k náboženství jsou transponovány do roviny inter/textové, resp. interdiskurzivní; sémiotický přístup nás tak definitivně vymezuje od ideologie. Spolu s ostatními texty (v úzkém i v nejširším významu slova) vytváří znakové náboženství sémantickou a axiologickou síť, v níž (a jenom a teprve v níž) můžeme proponovat předmět našeho zájmu. Tuto síť zveme s odvoláním na Genettův termín architext (kap. 8). Literaturu, která v tomto architextu existuje, na nějž se odvolává a z něhož geneticky i významově povstává, nazýváme literaturu architextového pnutí (je v první řadě definována právě neustálou tenzí mezi extra-literárními východisky a uměleckou povahou). ...